

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Officio Archipresbyteri. Titvlvs XXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

tur fraternitatis devotio, quid ad officium Archidiaconi debeat pertinere, & in quibus per ipsum cura episcopalis sollicitudinis debeat relevari: & nos prout possumus respondemus. Archidiaconus (secundum statuta B. Iudor) imperat Subdiaconis & levitis: parociarum sollicitudo & eorum ordinatio ad ipsum pertinet: & audire debet a jurgia singulorum: Archipresbyteri, qui a pluribus Decanis nuncupantur, ejus jurisdictioni se noverint subiacere. Secundum vero Romani ordinis constitutionem major post Episcopum, & ipsius Episcopi vicarius reperitur: omnem sollicitudinem & curam, tam in clericis, quam in ecclesiis eorum (prout melius secundum Deum potest) impendendo, cum super his sit redditurus rationem in districti examinis judicio. Item in epistola B. Clementis Papae p. n. oculus Episcopi Archidiaconus appellatur, ut loco Episcopi per Episcopatum prospiciens, quae corrigenda viderit, corrigat & emendet: nisi adeo fuerint ardua negotia, quae absque maioris sui praesentia nequeant terminari. In quadam vero nostra constitutione jam alia vice nos meminimus expressisse, quod institutio corporalis, tam super beneficiis, quam etiam dignitatibus ad ipsum debeat pertinere, examinatio etiam clericorum fuerint ad sacros ordines promovendi: & hoc idem in collationibus beneficiorum credimus observandum, ut qui beneficiis ecclesiasticis praeficiendi fuerint, a suo prius amineatur Archidiacono, & per ipsum postmodum Episcopo praesententur.

Subsequenter postea quaesivisti, utrum decani rurales, qui pro tempore statuuntur, ad mandatum tuum solum, vel Archidiaconi, vel etiam utriusque institui debeant vel destitui, si fuerint amovendi. Ad hoc breviter respondemus, quod cum ab omnibus, quod omnes tangit, approbati debeant, & commune eorum decanus officium exerceat, communiter est eligendus, vel etiam amovendus.

CAP. VIII.

Archidiaconus non dat commendatitias ad ordines, Idem.

Significasti b. & infra. Ineridias Archidiacono tuo ne sine conscientia tua & auctoritate literas tuas promovendis concedat. Et etsi etiam districtè e prohibeas, ne ad ordines audeant convolare. Qui si contra prohibitionem tuam venire praesumpserint, executionem a eis ordinum susceptorum totaliter ineridias.

CAP. IX.

Archidiaconus examinat & praesentat ordinandos, & ponit praesentat in sede.

Idem Mediolanen. Archiepiscopo.

VT nostrum: e [& infra.] Nec fuit f. sufficienter probatum, quod cancellarius ex officio suo exerceat spiritualia memorata, cum ea potius de jure communi ad Archidiaconi spectent officium: representare g. videlicet ordinandos Episcopo, & illos examinare, ponere Abbatibus & Abbatissis in sede.

CAP. X.

Archidiaconi in monasteriis jurisdictionem non habent, nisi quantum tribuit eis generalis vel specialis consuetudo.

Honorius III. Abbati Aramnen. Trecen. die-
cesis, & Archidiacono & Decano S.
Stephani Trecen.

a Non tamen judicant Archidiaconi causas matrimonii & circumscriptionum. Trident. Sess. 24. de refo. c. 20. §. ad haec. nec causas commendatitias. Idem conc. Trid. c. 22. b Cap. 7. eod. tit. in §. compul. c. al. discreti. d In vestitu ita: Executionem etiam in vestitu. e Praesentat de cultu Dei judicium. & c. de refo. cap. 3. d Archiepiscopi. e Burd. l. 3. c. 30. lvo part. 6. cap. 20. & c. 7. eod. tit. in 1. compul. Isidor. in epist. ad Leudefredum Episcopum Cordubensem & Grat. dist. 27. can. 1.

Dilecto filio: & infra. Ad petitionem Archidiaconi Senon. conquecentis, quod Abbas & conventus monasterii sancti Petri Senonen. procuracionem a annuatim, & quadam alia, ratione sui Archidiaconatus ad ipsum spectantia, exhiberi sibi contra justitiam denegabant: Abbati sancti Crispini & collegis ejus dedimus in mandatis, ut audirent causam, & sine debito terminarent. Coram quibus petiit praedictus Archidiaconus ut b. cum monasterium intra metas sui Archidiaconatus sit situm, Abbas & monachi sibi obedirent in his, quae pertinent ad jurisdictionem, correctionem, & visitationem, ad jus (ut dicebat) archidiaconale spectantes, videlicet ut coram se conquecentibus responderent, citati etiam venirent ad ejus praesentiam: & ejus mandata e. honesta & sancta secundum Deum, de correctione excessuum, & aliis, quae Archidiaconi solent & possunt rationabiliter injungere, audiri, & (salva sua regula, & Abbatis sui debita obedientia) servari. Petiit insuper ne de cetero facerent aliquos de Senonen. & ballivia, eo praetermissa, coram officiali Senonen. Archiepiscopi conveniri, adferens illos prius debere conveniri sub ipso, quam coram officiali praedicto: specialibus ipsius Archiepiscopi & hominum, ac familiae suae causis duntaxat exceptis: [1 & infra.] Ideoque discesser. v. manda. quare, per majores ecclesiae Senonen. canonicos, qui habere debent de hujusmodi consuetudine notitiam plenioram, super his sollicitè veritatem inquiratis: & nisi vobis constiterit praefatum Archidiacon. vel praedecessores ipsius de pacifica se obstanta consuetudine jurisdictionem aliquam in ipso monasterio, vel in hujusmodi Abbatibus hactenus habuisse, praefatum monasterium ab ejus impetitione penitus absolvatis, perpetuum super hoc ipsi Archidiacon. silentium imponentes. Si vero de praemissis constiterit per eosdem, eandem jurisdictionem duntaxat adjudicantes eidem in monasterio praedicto, quam ipsum vel praedecessores suos in monasterio ipso, vel in eisdem Abbatibus habuisse constiterit: super aliis perpetuum silentium imponatis.

[1 Lite ergo super praemissa coram praefatis iudicibus legitime contestata, & audiri ab eisdem hinc inde propositis, eadem iudices de utriusque partis assensu causam ad examen Apostolicum remiserunt. Ipsi ergo Alber. & Archidiacon. in nostra praesentia constituti, nos attendentes eorum consuetudines esse super Archidiaconorum jurisdictione diversas, cum in hoc casu vestiremus consuetudinem, qua in Abbati Senonen. ordinis praefati monasterii utitur Archidiacon. Senonen. finalem nequimus habere in hujusmodi questione processum. Volentes autem ut eidem quaestioni debitus imponatur, causam ipsam vobis de ipsius Abbatis & procuratoris assensu duximus committendam.]

DE OFFICIO ARCHIPRESBYTERI.

TITVLVS XXIV.

CAP. I.

Archipresbyter civitatis subest Archidiacono: & principaliter praesit Presbyteris, & Presbyteralibus officiis.

Ex concilio Toletano.

VT Archipresbyter e. sciat se subesse Archidiacono, & ejus praecipitis, sicut sui Episcopi obe-

a Est autem procuratio, necessarium sumptuum exhibitio, quae debetur praelati decessoribus suis subditis visitantibus. b Idem. c Quid in visitatione praeslare debeant praelati, et adit concil. Trident. Sess. 24. de refo. cap. 3. d Archiepiscopi. e Burd. l. 3. c. 30. lvo part. 6. cap. 20. & c. 7. eod. tit. in 1. compul. Isidor. in epist. ad Leudefredum Episcopum Cordubensem & Grat. dist. 27. can. 1.

dire, & quod specialiter ad eius pertinet ministerium a, super omnes Presbyteros in ordine presbyterali b positos curam agere [animatum c,] assidue in ecclesia stare, & in Episcopi sui absentia ad vicem eius missarum solennia celebret, & collectam dicat, aut cui ipse injunxerit.

CAP. II.

Ad idem.

Leo Papa.

Ministerium d Archipresbyteri in eo constituitur, ut diligentia cura provideat ministerium sacerdotum e cardinalium, qui solenne debent agere officium in communicatione corporis & sanguinis Domini nostri IESU Christi a sacrosancto die dominico incipiendo per omnes horas canonicas indeclinabiliter perseverent, ut opus Dei dignè & sanctè perficiatur ab eo, cui committitur: [1 & 7.] Provideat etiam Archipresbyter vitam sacerdotum cardinalium, præceptis sui obtemperando Episcopi, ne aliquando cedant, aut securitate torpeant: [2 & 7.] Si Episcopus defuerit [exceptis his, quæ prohibita sunt] Archipresbyter provideat cuncta, quæ in sacerdotum ministerio perfici debeant, fomes benedicere, infirmum oleo perungere, poenitentem infirmum [consulto Episcopo] reconciliare, poenitentiam cunctis aliis sacerdotibus injungere. In præcipuis festivitibus, aut ipse celebrationem missæ solenniter impleat, aut ad sui iussionem, cui committitur, peragat veneranter.

[1 Sed veniantur, quod labis sacerdotum custodiunt scientiam, & iustitiam, & legem requirunt ex ore eius q. d. d. e. e.]

[2 verem sententiam illius sapientissimi viri, ubi dicitur: Male illius homo qui negligenter agit opera Dei.]

CAP. III.

Declarat quod sit officium Archipresbyteri civitatis. Anton. de But.

Idem.

Officium f Archipresbyteri de urbe constat, quando sibi præsul defuerit vice eius officium inchoare, benedictiones presbyterales in ecclesia dare, missam quando voluerit cantare, vel cui de sacerdotibus iusserit. Quando verò Episcopus missam canit, debet præcipere sacerdotibus ut induant se vestimentis sacris, & qualiter ad missam procedant: debet enim præcipere custodi ecclesiam, ut in sacrario Eucharistia Christi, propter infirmos non desit, debet infirmis providere, & providendo præcipere sacerdotibus, ne forte sine confessione, vel confirmatione corporis & sanguinis Domini nostri IESU Christi moriantur: confessiones peccatorum g eorum, qui a foris h veniunt, recipere cum omnibus sacerdotibus, & exinde per provisionem pontificis magnam debet illis adhibere curam, ad Christianos quoque faciendos, & baptizandos infantes, & ad succurrendum, omnia a sacerdotibus per iussionem i illius fiant.

CAP. IV.

Archipresbyter ruralis Presbyterorum & laicorum plebania sua curam gerit: contra decretum tamen Episcopi nihil ordinare potest.

a Officium. b hac vox, presbyterali, deest in antiquis. c deest vox, animatum, in antiquis. d C. eod. tit. in i. compil. vide concil. Trid. infra citatum. e Sacerdotes cardinales hoc loco non ubi tantum Roma, sed aliarum etiam civitatum primos interpretantur, quibus titulis, id est, parochia committuntur. f C. eod. tit. in i. compil. conc. Trident. Sess. 5. de reform. cap. 5. salubriter addit, vel Archipresbyteri & alii curam animarum habentes, populo prædicent Dei verbum. g alias, distorum. h venerunt. i alius, provisionem.

Idem ex synodo a Ravenna habita.

VT singula b plebes Archipresbyterum habeant propter assiduum erga populum Dei curam, qui non solum imperiti vulgi sollicitudinem gerant, verum etiam Presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam jugi circumspectione custodiant, & qua uniusquisque industria divinum opus exerceat c, Episcopo suo renuncient. Nec contendat d Episcopus, non egerit plebem e Archipresbytero, quasi ipse eam gubernare valcat, qui est valde idoneus sit, decet tamen ut sua onera partiamur & sicut ipse matri ecclesie f præest, ita Archipresbyteri præsent g plebibus, ut in nullo tiubet ecclesiastica sollicitudo: cuncta tamen referant ad Episcopum, ne aliquid contra eius decretum h ordinare præsumant.

DE OFFICIO PRIMICERII.

TITVLVS XXV.

CAP. I.

Ponit ea, quæ spectant ad officium primicerii. Anton. de But. Idem i in libro Romani ordinis.

VT primicerius h sciat se esse sub Archidiacono, sicut & Archipresbyter, & ad eius curam specialiter pertinere, ut præsit in docendo Diaconis, vel reliquis gradibus ecclesiasticis in ordine positus, ut ipse disciplina & custodia insistat, sicut pro animabus eorum coram Deo rationem est redditurus, & ut ipse Diaconis donet l lectiones quæ ad nocturna officia clericorum pertinent, & de singulis studium habeat ut in quacunque re capacem sensum habuerit, absque ulla vacet negligentia, aut a quo ipse iusserit instruantur. m

DE OFFICIO SACRISTÆ.

TITVLVS XXVI.

CAP. I.

Ex concilio Toletano.

VT sciat n se sacraria subiectum Archidiacono & ad eius curam pertinere custodiam sacrorum vasorum, vestimentorum ecclesiasticorum, seu totius thesauri ecclesiastici, nec non, quæ ad luminaria pertinent, sive in cera, o sive oleo.

DE OFFICIO CVSTODIS.

TITVLVS XXVII.

CAP. I.

Ponit, quæ spectant ad officium custodi. b. d. Ex libro Romani ordinis.

CVstos ecclesie p, cui ea, quæ ecclesie competunt, custodienda committuntur, oportet ut sui archid. iussioni in cunctis obediat, in canonicis horis signa tintinnabulorum pulsanda, ipso Archidiacono iubente, ab eo pulsentur, pallia vel limteamina altaris, seu cuncta utensilia ecclesie indefinenter custo-

a al. Romæ habitata à Ioanne Papa XII. & à Lamberto Imp. sed licet patrem Ioannem IX. sive X. scribendum. In entis synodum Ravenna celebravit. Iste enim antiquior fuit. b C. eod. tit. in i. compil. c al. & Episc. d al. contendat. e al. p. v. f deest vox, ecclesie. g præsent. h al. distorum. i al. Item. k C. eod. tit. in i. compil. l. v. p. 6. s. 20. Grat. cano. prelat. 25. dist. Pann. l. 3. c. 41. l In omnibus manus. d. nec lectiones ad nocturna officia. m al. instruantur. n C. eod. tit. in i. compil. & l. v. p. 6. s. 20. o Hac postrema verba in nonnullis distant. p Cap. i. tit. in i. compil. diat.

